

KOMENTARI ZAKONA

Komentari na Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o diskriminaciji

<https://www.a11initiative.org/>

Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja
Nemanjina 22-26
11000 Beograd

**Komentari na Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o zabrani
diskriminacije**

U Beogradu, dana 23.9.2019. godine

U skladu sa pozivom na javnu raspravu koji je na svojoj internet prezentaciji objavilo Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava dostavlja komentare na Nacrt zakona o izmenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije. Osim komentara i sugestija koje se odnose na izmene i dopune predviđene Nacrtom, Inicijativa A 11 ukazuje i na izmene koje se nisu našle u Nacrtu, ali njihova neophodnost proizlazi ili iz dosadašnje prakse ili iz preporuka međunarodnih organizacija ili ugovornih tela. Uzimanje u obzir i ovih sugestija čini se opravdanim naročito ako se ima u vidu da javnost, uključujući organizacije civilnog društva koje se bave zaštitom ljudskih prava i zaštitom diskriminiranih grupa, nije bila blagovremeno, ni adekvatno uključena u proces izmena Zakona o zabrani diskriminacije, niti je bilo prilike da se utiče na sadržinu Nacrta i izbor oblasti i članova koji će biti izmenjeni. Stoga bi ograničavanje sugestija samo na izmene i dopune koje se predlažu ovim Nacrtom značilo da čak ni u poslednoj fazi izmene ovog propisa nije omogućen istinski konsultativni proces.

Predlog broj 1:

Neophodno je predvideti uskraćivanje razumnog prilagođavanja kao oblik diskriminacije.

Obrazloženje:

Propust da se uskraćivanje razumnog prilagođavanja predvidi kao oblik diskriminacije predstavljalo bi propuštenu priliku da se domaće antidiskriminaciono zakonodavstvo uskladi sa, između ostalog, preporukama Komiteta za prava osoba sa invaliditetom. Komitet je u Zaključnim razmatranjima za Srbiju iz 2016. godine izrazio zabrinutost zbog toga što koncept razumnog prilagođavanja nije izričito predviđen antidiskriminacionim propisima, niti je propisano da

uskraćivanje razumnog prilagođavanja predstavlja oblik diskriminacije.¹ Državi je upućena preporuka da revidira svoj zakonodavni okvir kako bi predvidela koncept razumnog prilagođavanja i obezbedila da relevantni propisi definišu uskraćivanje razumnog prilagođavanja kao oblik diskriminacije na osnovu invaliditeta.

Predlog broj 2:

U članu 10 Nacrta (kojim se menja član 33 Zakona o zabrani diskriminacije) dodati stavove 2 i 3 koji glase:

"Vlada, odnosno drugi organ vlasti i organizacije su obavezni da razmotre inicijativu za promenu propisa koju je podneo Poverenik i obaveštenje o tome dostave Povereniku u roku od 60 dana od dana podnošenja inicijative."

"Vlada i Skupština su dužne da Povereniku blagovremeno dostave predlog propisa koji se tiče zabrane diskriminacije."

Obrazloženje:

Praksa pokazuje da je potrebno uvođenje konkretnih obaveza organa vlasti koje bi odgovarale ovlašćenjima Poverenika u vezi sa iniciranjem usvajanja ili izmene propisa od značaja za zaštitu od diskriminacije. Neophodno je predvideti obavezu da se o podnetoj inicijativi zauzme stav, odnosno da se o inicijativi Poverenika odluči i da ga/je o toj odluci obavesti. Ukoliko je inicijativa odbijena, obaveštenje treba da sadrži i obrazloženje.

Kako se u praksi dešavalo da Povereniku ne budu dostavljeni na davanje mišljenja čak ni predlozi propisa čije izmene je inicirao Poverenik i koji su od značaja za sprovođenje i unapređenje zaštite od diskriminacije ili ostvarivanje prava ugroženih grupa,² potrebno je predvideti obavezu ovlašćenih predlagača da Povereniku blagovremeno dostave predloge propisa kojima se uređuju pitanja od značaja za ostvarivanje prava na jednakost. Ovo bi moglo da spreči usvajanje propisa koji su u suprotnosti sa zabranom diskriminacije i standardima ljudskih prava.

Predlog broj 3:

Potrebno je predvideti da Poverenik za zaštitu ravnopravnosti i po sopstvenoj inicijativi može da utvrđuje postojanje diskriminacije i pokreće odgovarajuće postupke.

¹ Komitet za prava osoba sa invaliditetom, *Zaključna zapažanja u odnosu na inicijalni izveštaj Srbije*, st. 9-10, str. 2, 2016.

² Videti, na primer, Poverenik za zaštitu ravnopravnosti, *Redovan godišnji izveštaj za 2016. godinu*, str. 26.

Obrazloženje:

Predviđanjem da Poverenik za zaštitu ravnopravnosti može da postupa po sopstevnoj inicijativi i da pokreće sudske postupke za zaštitu od diskriminacije na osnovu sopstevnih saznanja ili saznanja dobijenih iz drugih izvora, bez prethodno podnete pritužbe, omogućilo bi Povereniku efikasnije postupanje i unapređenje zaštite od diskriminacije. Trenutno, i u situacijama kada je Poverenica upoznata sa određenom diskriminatornom praksom, za pružanje adekvatne zaštite potrebno je da čeka da primi pritužbu kako bi mogla da pokreće postupak. Ovlašćenje da reaguje po sopstvenoj inicijativi i na osnovu sopstevnih saznanja već je povereno Zaštitniku građana,³ što dodatno govori u prilog opravdanosti poveravanja takvog ovlašćenja i Povereniku za zaštitu ravnopravnosti.

Predlog broj 4:

U članu 12, st. 1, t. 3, brisati reči „podneta krivična prijava“.

U članu 12, st. 1, t. 7, brisati reči „ili je svrha postupanja već ostvarena upozorenjem javnosti na slučaj diskriminacije“.

Obrazloženje:

U članu 12 Nacrta preširoko su postavljeni izuzeci u kojima Poverenik ne postupa po pritužbama. Predviđanjem da Poverenik ne postupa po pritužbi ukoliko je podneta krivična prijava značilo bi da, ukoliko krivična prijava bude odbačena, žrtva diskriminacije neće imati mogućnost da pokrene postupak pred Poverenikom i u potpunosti će ostati bez zaštite. Takođe, prema rešenju koje predviđa član 12 Nacrta, Poverenica ne bi postupala po pritužbama ni u situacijama kada je svrha postupanja već ostvarena upozorenjem javnosti na slučaj diskriminacije. Potrebno je imati u vidu da takva javna reagovanja ne mogu da zamene odluku Poverenika, da ona imaju za cilj da upozore javnost na određene diskriminatorne pojave, ali se na taj način ne utvrđuje činjenično stanje u određenom slučaju, niti da li je došlo do povrede Zakona o zabrani diskriminacije. Ovakva odredba ostavlja preširok prostor za izbegavanje reagovanja protiv konkretnih lica koja su prekršila Zakon o zabrani diskriminacije, što može da bude podložno zloupotrebi naročito u slučajevima u kojima su akt diskriminacije izvršili nosioci javnih ili političkih funkcija.

Predlog broj 5:

Potrebno je ukloniti jezičke nejasnoće i neurednosti u Nacrtu.

³ Videti član 32 Zakona o zaštitniku građana.